

BUTLLETÍ

DE LA

INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL

2.ª ÈPOCA

BARCELONA, MAIG DE 1908

ANY V.—NÚM. 5

SECCIÓ OFICIAL

SESSIÓ ORDINARIA DE 7 MAIG DE 1908

A dos quarts de deu del vespre s'obrí la sessió ab la assistència dels socis Srs. Bofill, Ferrer y Vert, Cò de Triola, Noguera, Tomás, Rosals, Ferrer y Gomis y Sagarra.

Se llegí una comunicació del Sr. President excusant la seva assistència.

D. Llorens Tomás llegí una nota geològica de Gualba (Montseny).

Se presentá un trevall de Mossen Norbert Font y Sagué sobre una «Bretxa ferruginosa de formació actual á la Espluga de Francolí.»

S' en presentá també un del P. Adeodat Marcet sobre la troballa de la *Graellsia Isabellae* Graells, á Catalunya, primerament al Miracle prop de Solsona y després al santuari de Queralt.

Finalment se llegí un trevall del Sr. President sobre la historia del *Canis familiaris* Lin.

COMUNICACIONS

Una bretxa ferruginosa de formació actual á la

Espluga de Francolí

Els manantials ferruginosos de la Espluga de Francolí son coneguts desde fá molts sigles á Catalunya y ja En Menós se'n ocupá detingudament y'n feu l'análisis (1) l'any 1786.

(1) Memoria ó Breve Descripción de las aguas minerales de la fuente de la villa de Espluga de Francolí en el Principado de Catalunya. Por el Doctor Jayme Menós y de Llena... etc.

Brollen en les piçarres carbonoses del silúrich superior, en el lloch hont aquestes comencen á aflorar per demunt del contacte anormal ab l'oligocénich, ó sia al peu dels estreps montanyosos que baxen cap á la conca del Francolí. Aquí, com per tot arreu, resulta veritat el principi aquell de Plini de que «aytals son les aygues quals son els terrenos per hont passen,» car la mineralisació de la ayga de La Espluga es deguda á que en son curs soterrani atravessa, com he dit, les piçarres carbonoses del silúrich superior que aquí están fortament carregades de pirita de ferre, qual presencia se revela per tot aquell terror ab ses taques groguenques y ferroses en l'exterior, per mor de la descomposició de la pirita, deguda á la acció de les aygues de pluja.

Els manantials de La Espluga de Francolí son fortament ferrosos, com ho revela l'análisis, el meteix gust y els sediments que depositen en llurs deus al ser l' ayga en contacte ab l'aire.

Aquets sediments que avuy desapareixen ab facilitat per la intervenció del home, abans quan aquest no utilisava les aygues aquelles, restaven *in situ*, de manera que arribaren á formar un veritable terreno ó capa, qual fondaria 'ns es desconeguda, que ocupa encara avuy una bona extensió de terror.

La capa aquesta es una veritable bretxa, es á dir, está formada per trossos de piçarra, granit ó porfits arrastrats y depositats per les aygues torrencials en el fons del llit d'aquells barranchs, y empastats després pe'ls òxits de ferre que les aygues dels manantials portaven.

Es tanta la quantitat de Limonita que conté aquesta bretxa, que la creuríam prácticament explotable, si ocupés major extensió. Ab tot, tè gran importancia científica perque revela la mineralisació dels manantials de La Espluga de Francolí, ja desde sigles enrera, y es un exemple per demés demostratiu de com poden formarse alguns jaciments minerals ab la sola intervenció dels manantials.

N. FONT Y SAGUÉ, *Pbre.*

Barcelona, maig de 1908.
